

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune a
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

In editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de 40 fileri.

La comande peste 10 exemplare 20%₀ rabat expedate franco.

Se estinde pe 15 coale tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară :

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. Din bătrâni de Maria Cioban. Din luptele vieții de I. Groșorean. Românce dela Grivița de V. Alexandri. Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. Podul înalt de St. O. Iosif. Insula șerpilor de Carmen Sylva. Cine-i Nuhăm? de Th. D. Speranță. Boerașul de I. Pop Reteganul. Cântec de Maria Popovici. O zi de Duminecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din viața noastră de Petru E. Papp. Economie : Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inscrte și reclame

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă pret de 40 fileri află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Nou an școlar.

In lanțul nesfârșit al vremii, din nou ne găsim în fața unui început, în fața inaugurării noului an școlar.

Câte nădejdi nu se leagă de acest început, căți părinți lacrimează cu bucurie, când își văd copilașii frumusei și vioi, ajunși în pragul școlii. Dar totodată câte griji și gânduri grele nasc nevoile pe cari le întimpină poporul nostru sărac, cu creșterea întru învățătură a copiilor!

Greutățile materiale sunt cel mai greu balast care apasă asupra umerilor părinților, mai ales la noi, care suntem un popor sărac și care simțem mai greu apăsările intemperțiilor vremii, puținul rodului pământului, cum a fost acela și în anul din urmă.

Dar mulți ani grei, mai mult răi decât buni s'au perândat în timpul din urmă peste capetele noastre; cu toate acestea, — când privim la rezultatele examenelor noastre dela școalele populare, ni-se umple inima de bucurie, văzând progresul real an de an, văzând cum se înmulțește numărul știutorilor de carte în popor.

Ai carte, ai parte, — zice proverbul; și în adevăr, un neprețuit de mare bine este în luminarea minții omului prin învățătură. Pe calea apucată, dacă vom merge înainte, adecă, dacă poporul se va alipl de școala sa și pătruns de adevărul că »lumina« mântuitoare este, nu va pregetă a-și da copiii la școală, putem privi cu încredere la rezultat, la viitor.

Am avut mulțumirea de a vedea, că o bună parte din dascălii noștri își împlinesc cu scumpătate datoria și nu întrelăsăm nici această ocaziune de a-i îndemna, ca muncă stăruitoare să desvolte, căci numai așa se vor putea numi adevărați luminători ai poporului, numai în acest chip se vor învrednici de stimă și încredere, numai așa își vor putea primi cea mai înaltă răsplată: mulțumirea conștiinței.

Și dacă împrăștierea învățaturii în popor, în cercuri cât mai largi, este o binecuvântare dela Dumnezeu pentru acel popor, nu este mai puțin adevărat, că podoaba unui neam sunt oamenii cărțurari mulți

Deși trăim în grele condiții de viață, noi românii din această țară, pleida tinerimei noastre culte din an în an se sporește, dând poporului luminați conducători, luminați fruntași.

Cătră aceștia îmi adresez cuvântul, acestora și în special celor ce pornesc la școli superioare le zic: Nu uitați poporul din care ați ieșit, întoarceți-vă într'una la dânsul, inspirați-vă din virtuțile noastre strămoșești, devotați-vă pentru slujba poporului și alegeți-vă astfel de cariere, prin cari mai aproape puteți ajunge de popor, prin cari puteți contribui mai mult la ușurarea și îndulcirea vieții lui, căci nimic nu e mare și sublim în lumea aceasta, de cât Dumnezeu și poporul.

Noul an școlar pornească cu bine și bun rod să ne aducă!

Vocațiune.

Viața pământească ni-se prezintă ca o luptă continuă între bine și rău. Ca un uragan se pornesc asupra omului valurile lumii, cari îl aruncă când în dreapta, când în stânga, uneori îl scufundă și iarăși se ridică la suprafață. E grandioasă și te pune în uimire lupta omului cu lumea. Se luptă un pitic cu un uriaș și uriașul nu poate învinge. Când vedem lucrul acesta minunat, involuntar ne cugetăm: ce putere îl ține pe om, ce arme are de poate suporta o luptă atât de grea? Puterea care îl ține e mare, căci se cheamă *existență*, iar arma aceea bună și minunată în efectele ei e: *nădejdea*. Ia dă omului tărie și îl faci să poarte luptă cu lumea întreagă și să reziste tuturor năcazurilor și neajunsurilor. Ia îndulcește viața prin promiterea unui viitor mai bun și pentru aceea vecinic cu nădejdea ne susținem; în nădejde adormim și cu nădejde ne sculăm. În lipsa ei omenimea întreagă ar sucomba sub greutatea vieții.

În toate acțiunile noastre pornim conduși fiind de nădejde. Dar pentru a ține pept cu valurile lumii avem și alte arme de asemenea tari, cari oțelitate de nădejde pot câștiga omului momente de bucurie. Armele acestea constituiesc *factorii materiali ai fericirii pământești*.

În rândul acestor factori în locul prim se numără *starea individului*. Fiecare individ după legea naturală și d-zească e obligat a-și alege o stare individuală corăspunzătoare, o carieră, o ocupațiune, care să-i asigure traiul. La alegerea acesteia are individul să privească în sufletul său, să vadă spre care ocupațiune e mai înclinat. Vocea sufletului, care îl îndeamnă pe om la alegerea unei ori altei ocupațiuni, se numește *vocațiune* și e urmarea firească a însușirilor spirituale-corporale (individuale) cu cari l-a înzestrat D-zeu pe om.

La fie-care carieră se recere vocațiune, cu deosebire însă se recere la preoție. Cel-ce vrea să devină preot trebuie să aibă înaintea ochilor ca un memento cuvintele Mântuitorului zise lui Petru: „Iubești-mă?... paște oile mele.“ În cuvintele acestea e cuprinsă greutatea preoției, pentru aceea întreabă Hristos pe Petru: „Iubești-mă? si numai după-ce acesta face mărturisire solemnă: „Știi toate, știi că te iubesc“, numai după aceea îi conrede pașterea oilor. Cuvintele acestea esprimă ființa adevăratei vocațiuni.

Astfel de vocațiune cere Mântuitorul. Frică, că nu vor fi în stare a împlini cuvintele d-zești din cauza ispitelor lumii. făcea pe mulți să se cu remure de preoție. De acest cutremur cuprins fuge sfântul Ioan Gură de aur de preoție arătând în scrierea sa „despre preoție“ într'un mod clasic, ce se recere dela preot și de unde vine sfiala lui.

Așa a fost în timpul acela. Vremea însă trece și tărește cu sine și pe om, care trebuie să-i urmeze, pentru că „nu oamenii sunt peste vremuri, ci vremea cărmuește pe om“. Lumea a înaintat și cu dânsa și omenimea. Astăzi cuvântul vocațiune a ajuns să fie o expresiune banală. Azi la toate se zice: am vocațiune; N. are vocațiune., deși azi oamenii nu se uită la vocațiune, ci vânează numai interesul material, care covârșește totul. Afară de preoție nici nu putem vorbi de vocațiune.

Luând chiar și preoția, trebuie să facem deosebire între vocațiunea de pe vremea sf. Ioan Gură-de-aur și cea din timpul prezent. Dela un tinăr de azi nimeni nu poate aștepta o vocațiune de care au avut oamenii luminați la minte și cu viață fără prihană din epoca de aur a creștinizmului. Vocațiunea aceloră prezintă maximum-ul, dela noi nu se așteaptă acel maxim, ci să nizuim cătră el. Cel-ce vrea să se pregătească pentru preoție e destul să aibă credință (tare) pozitivă și dorința de a-și însuși cunoștințele de lipsă, ceea-ce e suficient pentru ca cine-va să devină bun preot. Atâta se cere dela individ, mai departe e treaba educației. Educația are să pună baza unui caracter cu adevărat preoțesc, să toarne în individ duhul preoțesc.

Acest caracter îl va formă prin aceea, că va polei convingerile, va nutri cele bune și va depărta cele rele. În opera formării de caracter îi stă educației în ajutor *învățământul* și disciplina; cu ajutorul acestor arme face educația din om adevărat om.

Pe lângă toate însușirile spirituale-corporale, cu cari l-a înzestrat D-zeu pe om — fără cultivarea lor rămâne el numai o mână de țărână, cultivarea lor face din om moșteanul lui D-zeu pe pământ, împăratul naturii, prin desvoltarea lor tinde omul a fi asemenea

lui D-zeu. Învățământul și disciplina ca mijloace a-le educației fac să se realizeze toate acestea.

Prin învățământ se împărtășesc cunoștințele de lipsă, cari luminează mintea și dau voinții o direcție morală bună.

Disciplina aplică mijloacele, cari influențează direct asupra voinții și asupra creșterii morale.

Învățământul și disciplina se condiționează reciproc, izolat nu pot exista, între ele trebuie să fie armonie deplină. Disciplina să fie în strânsă legătură cu principiile împărtășite prin învățământ, la dincontră e nerațională și nu promovează creșterea religioasă morală ci periclitează și alterează formarea caracterului.

Productul unei discipline neraționale caracter firm nu poate fi, căci caracterul firm trebuie să țină la principiile propagate, productul ei e caracterul slab, care fiind un ce special — jertfește convingerile pentru comoditate. Disciplina nerațională tinde a întemeia o ordine polițială și nu morală. În unele locuri și prima e suficientă, la preoție însă se cere ordine morală, preotul are să-și îplinească datorințele din convingere și nu din frică. Iată diferența între disciplina polițială și morală, una face lucrul numai din silă, pentru că e poruncă, a doua din plăcere, din convingere că numai așa e bine. Cei ce sau împărtășit de binefacerile disciplinei raționale (unde e concordanță între principii și fapte) vor deveni adevărați preoți, cari ca niște buni ostași ai lui Hristos vor lupta pentru biserică până în sfârșit, ea va produce luptători energici și rezoluți, cari își vor cunoaște datorința și o vor împlini între ori ce împrejurări.

Aceia însă, cari au fost închiși prin disciplina polițială ca oile în staul — vor avea ca motor în toate acțiunile lor *porunca*, dacă a încetat porunca s'a isprăvit și acțiunea.

Reasumând cele zise rezultă, că cel ce vrea să îmbrățișeze sf. teologie să aibă credință pozitivă și dorința de a-și însuși cunoștințele cele de lipsă, în aceasta constă vocațiunea pentru preoție, care trebuie întărită și nutrită prin învățământ și disciplină puse pe baze sănătoase și trainice. Dacă în educația tineretului aceste condiții vor fi în armonia cea mai perfectă, e imposibil să nu se resimță efectul binefăcător și în viață se ră-bună ori ce întrelăsare și scade a educației, întocmai astfel viața trebuie să arate și urmările bune ale educației raționale.

Condițiile acestea nu sunt grele nici pentru cel ce primește, nici pentru cel ce dă.

Când un tânăr pășește într'un institut, să se pregătească pentru viață, pentru a-și asigura traiul, știe, că cu cât se va adăpa mai tare cu cunoștințele de lipsă, cu atât mai bine îi va fi în viață. Convingerea aceasta îl conduce și pe cel mai bun, și pe cel mai slab, aceasta face ca studiul să fie plăcere și nu sarcină. Sub sarcina studiului nici unul nu va sucomba. Nu va sucomba nici sub sarcina disciplinei — înțeleg disciplină rațională — ba din contră ea îl va învîioșa, îi va da și mai mare voie la învățat, va face ca postulatele ei să le plinească cu drag, văzând, că acelea numai spre binele lui țințesc.

Sub sarcina unei discipline raționale încă nime n'a sucombat, nu știu nici un exemplu pentru a sprijini acest asert. — Au sucombat însă sub sarcina disciplinei polițiale, care nu este datorință plăcută, ci jug asupritor. Aceasta tâmpește în om simțul de a voi, ea paralizază ori-ce acțiune liberă, ea face ca tinerii să devină apatici.

Colegul Popa greșește când zice: „forțele slabe recomandate spre primie de către preoți — în cursu-

rile teologice, încă în institut au sucombat sub sarcina studiului și a disciplinei“.

Sub sarcina studiului și a disciplinei făcute în modul mai sus arătat, nici „forțele slabe“ nu sucombă.

*

Fiindcă în cei-ce intră în teologie se presupune credința pozitivă (dacă n'ar crede, ar merge pe altă carieră), chiar pentru aceea e superflu a-l espune, că e greu, că îi așteaptă neajunsuri multe, că jugul lui Hristos e greu.

Nu este nici o greutate, care să nu se poată învinge, numai voință să fie. Hannibal când a voit să treacă în Italia și i-s'a spus, că îi stau în cale Alpii, a zis: „Jos Alpii“. Voința lui de fier a făcut de a trecut oastea preste munții năpraznici în timp de iarnă.

Astfel toți, cari stau în nedumerire, să treacă preste Alpii cugetelor, cari îi neliniștesc. Dacă intră în teologie să se pună serios pe lucru și vor vedea, că delăturarea greutăților, cari se păreau invincibile, nu reclamă decât puțină oboseală, vor vedea, că nu este nimic, ce nu s'ar putea realiza prin voință stăruitoare.

Mi-am permis să dau acest sfat și mă mărginesc numai la el, pentrucă sfaturile reclamă experiență.

Experiența e carte mare pe filele căreia sunt puse cele observate și văzute de un individ, cari totdeauna sunt fapte împlinite. Ea conține filozofia vieții câștigată în urma celor văzute, întâmpiate și pățițe.

Deoarece-ce filele esperinței mele sunt mai toate albe, rolul de a împărți sfaturile îl voi lăsa acelor, cari au dat cu capul de pragul vieții. Sfaturile acestora vor fi de valoare, eu mă îndestulesc și cu niște îndegetări teoretice, împistrite pe ici-colo și cu impresii câștigate prin esperiență.

Dar să revin la vocațiune. Toți aceia, cari au credință pozitivă, au dorul științei, sunt zeloși întru cercarea adevărului și iubesc adevărul — au vocațiune și intrând în teologie nu vor umbla „pe făruri necunoscute“, nu vor fi siliți să facă uz de favorul cel tînde trenul. Nu se vor nuzica „prin ziceri frănte“ și „priviri de savanți“ să-și câștige merite, acestea le vor lăsa altora. Ei vor porni pe calea începută, pe care scriș este „Ora et labora“.

Lazar Iacob

Întemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară.

(Urmare)

II

Notițe bibliografice în chestiunea întemeerii mitropoliilor din țară.

În anul 1860 însă, încep să apară la Viena (Gerold) »Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana« ce Fr. Miklosich și Ios. Müller. Volumul I al acestor acte și diplome intitulat »Acta Patriarchatus Constantinopolitani« conține documentele privitoare la întemeierea mitropoliei Ungro-Vlahiei și a celei din părțile Severinului. Volumul II al acestei colecțiuni apare în anul 1862 și conține documentele privitoare la întemeierea Mitropoliei Moldovii. Originalele, de pe

care s'au publicat Acta Patriarchatus Constantinopolitani se află în biblioteca curții imperiale din Viena (Hofbibliothek).

Nimic nu pare mai natural acum, când deja documentele privitoare la întemeierea mitropoliilor române erau publicate, decât ca scriitorii nostri de istorie bisericească să le utilizeze, și să ne împărtășească lucrurile, pe cari le puteau scoate din aceste documente. Această însă, din cauze de care nu am să mă ocup aici, multă vreme nu avu loc, căci :

Iată ce găsim într'o carte scrisă cu 10 ani mai târziu dela aparițiunea volumului I din Acta Patriarchatus Constantinopolitani, e cărticica «Mitropoliile Țării de I. D. Petrescu București 1870. La pag. 74 țetim că »un antic episcopat de Argeș a fost ridicat la demnitatea de arhiepiscopat independent«, apoi la pag. 75: »Pe la 1290 Radu Negru aducând cu sine și pe episcopul Făgărașului l-a făcut Arhiepiscop peste toată Țara Muntenescă și a organizat prin el și clerul bisericesc«. Iar cu privire la mitropolia Moldovii zice la pag. 47 că Alexandru cel bun »a așezat mitropolia Suceava« înzestrând'o cu multe moșii, sclavi și diferite odoare sacre, iar ceva mai jos zice (pag. 47) că Mitropolia Moldovii fu reorganizată și strămutată dela gura Siretului, tocmai peste coama Carpaților (în Suceava).

O altă carte.

Filaret Scriban Istoria bisericească a Românilor pe scurt. Iași 1871. În chestiunea întemeierii mitropoliilor române o contradicție izbăște pe celitorul acestei cărți, autorul însuși nefiind în clar. După ce ne spune mai întâiu (pag. 66-67) că »din cauza persecuțiilor religioase a ortodoxismului lor, Românii descălecară în secolul al 13-lea și al 14-lea și anume la 1350 în Moldova sub Dragoș, iar la 1290 sub Radu Negru în Muntenia și organizară principatele«, adaogă mai pe urmă (la pag. 91) că »pe la finitul sutei a 14-a și începutul celei de a 15-a se înființă mitropolia Țării Românești mai întâi în Argeș și apoi în Târgoviște și a Moldovei în Suceava...« Dar această din urmă afirmațiune nu numai că nu se împacă de loc, ci e în deplină contradicție cu cele ce tot el ni le spune mai jos. Așa la pag. 133 ne vorbește despre o căpetenie spirituală a creștinilor din Moldova, existând încă dintru început și avându-și locuința în diferite poliții (orașe) ca Ovidiopol, apoi în Tomi, apoi la Gura Siretului, în cetatea numită Caput bovis—capul bouului, pe urmă în Suceava și mai pe urmă în Iași. Aceasta înseamnă că mitropolia Moldovii nu s'a înființat prin suta a 14-a sau 15-a, cum s'a afirmat mai sus, ci că există din timpuri foarte îndepărtate, chiar de pe vremea Romanilor. Mai mult încă. La (pag. 131) autorul ne spune că mitropoliții Moldovei au fost decla-

rați autocefali încă de pe când residau la Tomi! Ce ironie a soartei! Filaret Scriban nu a avut parte să trăească măcar până în anul 1885 ca să vadă cu propii săi ochi realizându-se autocefalia Bisericii Române (inclusiv și cea moldovenească). Mai departe la pag. 136, citând pe George Codin și pravila târgovișteană, reproduce cele spuse mai înainte de către Petru Maior că »s'au făcut în Ungro-vlahia doi mitropoliți, unul ține locul Ancirei și e exarh a toată Ungurimea și al Plaiurilor, iar altul se cheamă mitropolitul laturii muntenești spre Severin și ține locul celui al Amasiei«. Dar ca și Petru Maior nu știe să ne lămurească asupra acestor mitropolii, nici să le localizeze în timp și în spațiu. Comite apoi la pag. 137 aceeași eroare ca și Petru Maior strămutând peste Carpați o mitropolie din Țara Românească. În fine reproducând descălecatul lui Radu Negru, ca și I. D. Petrescu, după Fotino, face ca acest principe, care în realitate nu a existat, să aducă cu sine pe Episcopul Făgărașului pe care l'a făcut arhiepiscop peste toată Țara Românească (pag. 137), căzând astfel și aci, ca și la Moldova, în contradicție cu sine însuși, sau neștiind cum să împace, cum să armonizeze datele dintr'un loc cu cele dintr'altul.

(Va urma).

Partea cea mai mare a datorărilor nostri, fie că sunt datori pentru calendarele diecesane, fie pentru abonamentul la foaia „Biserica și Școala“ și pentru alte diverse, neachitând nici până cu sinea de azi datoria ce o au la noi, și pe aceasta cale din nou sunt rugați, să grăbească cu achitarea acelor datorii, — la din contra, vom fi siliți a recurge la luarea măsurilor necesare pentru încasarea pretensiunilor noastre.

Administrația tipografiei diecesane

Arad

str. Révay nr. 10

CRONICA.

Limba maternă. Renumitul scriitor danez Georges Brandes a trimes o scrisoare deschisă tinerilor studenți Poloni, cari nu voesc să cerceteze școalele rusești din Polonia. Scrisoarea e foarte lungă, reproducem din ea următorul pasagiu: „Hotărârea voastră a isvorât din pătrunderea conștientă a drepturilor omenești, cele mai frumoase, cele mai nobile, cele mai sfinte, a isvorât din legea naturală neîndoelnică, nediscutabilă, care îl silește pe om să-și iubească limba maternă. Ați simțit că aveți drept să vorbiți și să înțelegeți limba, care e numai a voastră, la ritmul căreia s'au format opere nemai auzite. Și v'ați umplut cu dragoste ferbinte, vecinică, față de ea, față de poporul vostru, față de

istoria în care e îngrămădită gloria strălucitoare a trecutului. Fapta voastră e bună, folositoare, pentru că scopul e: Să rămână în Polonia pe toate buzele limba polonă și să redea Polonilor cea mai mare comoară, singura comoară, scumpa și dragostoasă limbă maternă.

Istoria bisericii. Dl Nicolae Dobrescu, un tânăr și harnic cercetător, a scos de sub tipar cartea intitulată: Studii de istoria bisericii române contemporane, I. Istoria bisericii din România (1850 - 1895). București 1905, Tipografia „Bukarester-Tagblatt“. Prețul 3 lei.

În prefață anunță autorul publicarea părții II, care va cuprinde Istoria bisericii române din Bucovina, Ardeal și Ungaria.

Concursuri.

Prin trecerea învățătorului Eutimie Milosav în statul de penziune devenind vacant postul de învățător din **Murani** (ppresbiteratul Timișorii), pentru îndeplinirea definitivă a acestei stațiuni se escrie concurs cu termen de **30 zile** de la prima publicare în organul diecezan „Bis. și Șc.“

Emolumentele anuale sunt: 1. în bani gata 600 cor. (șese sute) 2. pentru lemne din cari e a se încălzi și sala de învățământ și pentru transportul acestora 160 cor. 3. de la biserică relutul pământului școlar 120 cor. 4. pentru conferințele învățătoresci și paușal de călătorie 20 cor. 5. paușal scripturistic 10 cor. 6. de la înmormântări unde va fi poftit 1 (una) cor 7. cortel liber constător din 2 chilii, cămară, grajd și coteț pentru porci și galițe și grădină de legumi.

Alesul învățător este îndatorat a reorganiza corul vocal de plugari d'aici carele există deja și se obligă a-l instrui și conduce fără altă remunerațiune.

Recursurile ajustate cu documentele prescise sunt a se înainta la P. O. D. Dr. Traian Putici pprez. în Timișoara-Fabrică având recurenții să se prezinte în termen legal în s. bis. din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Murani la 6/19 August 1905.

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezbiterului Dr. *Traian Putici.*
insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru postul învățătoresc vacant la școala gr.-or. rom **Sititelec** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă următoarea dotațiune:

1. cvartir liber, 2. folosirea a 13³/₄ holde de pământ în valoare de 120 cor., 3. de la fiecare câte 1/2 vică cereale parte grâu parte cucuruz în valoare de 120 cor., 4. de la fiecare pereche conjugală câte 1 cor., de tot 120 cor., 5. stole cantonale 40 cor., 6. sperativul ajutor de stat până se va întregi suma la 800 cor., 1. de la comuna politică pentru încălzirea școlii 36 cor. Comuna bisericească își reserveyază dreptul să solvească naturalele în bani, iar contribuțiunea pentru pământ o va solvi învățătorul.

Reflectanții, recursurile lor ajustate conform regulamentului adresate comitetului parohial le vor subșterne subscrisului protoprezbiter până în 17/30 Sept. și se vor prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Sititelec.

Comitetul parohial.

În conștelegere cu mine: *Nicolae Roxin*, protopop.

—□—

1—3

Pentru vacantul post învățătoresc gr.-or. de la școala din **Gepiu** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe ziua de **20 Sept. (4 Oct.)** a. c., pe lângă următoarea dotațiune: 1. cvartir liber cu 2 chilii și grădină, 2. în bani gata 300 cor., 3. 18 cubule cereale parte grâu parte cucuruz, 4. 5 jugăre de pământ computat 100 cor., 5. 5 metri stângeni de lemne aduse acasă din care se va încălzi și școala, 6. stolele cantonale usuete.

Reflectanții recursurile lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă subscrisului protopop până în 17/30 Sept. a. c., și să se prezenteze în sf. biserică din Gepiu.

Gepiu, din ședința com. parohial ținută la 14/27 August 1905.

Nicolae Boitiu,
președinte.

Gabril Iovan,
notar.

În conștelegere cu mine: *Nicolae Roxin*, protopop.

—□—

1—3

Pentru vacantul post învățătoresc de la I. școală gr.-or. din **Tulca** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe ziua **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă salar de 600 cor. cvartir liber, și 70 cor. pentru lemne din care se va încălzi și sala de învățământ, stolele cantonale de la mort mare 80 fil. de la mort mic 40 fil., alesul învățător va fi dator să conducă strana când va fi săptămâna lui, și numai după un an de probă va fi propus spre întărire.

Reflectanții recursurile lor ajustate conform regulamentului adresate comitetului parohial, le vor subșterne subscrisului protopop până în 17/30 Sept. și se vor prezenta în sf. biserică din Tulca.

Comitetul parohial.

În conștelegere cu mine: *Nicolae Roxin*, protopop.

—□—

1—3

Comitetul parohial gr.-or. român escrie concurs pentru stațiunea învățătorescă din **Ianosda**, ppiatul Tinca, cottul Bihor. cu termen de alegere pe ziua de **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă următoarele emolumente și anume:

1. în bani 600 cor., 2. de la antistia comunală despăgubire pentru fân din râtul comunal 40 cor., 3. patru metri de lemne aduse acasă, doi metri pentru învățător, doi metri pentru sala de învățământ, 4. pentru curățenia școlii și tăiatul lemnului și pentru încălzirea salei de învățământ alesul învățător primește cinci holde de pasc pentru vite, ori arende 20 cor. la an, 5. venitele cantonale de la mort mare 1 cor. 40 fil., de la mort mic 60 fil., alesul învățător e deobligat a fi cantor și la s-ta biserică fără altă pretensiune, 6. grădina pentru legume foarte bună, pentru locuință două chilii și culină.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și trimete recursurile bine instruate, M. O. D. protoprezbiter Nicolae Roxin în Micherechiu, intitulate com. parohial.

De la recurenți se pretinde ca să fie bine cvalificați și până la ziua alegerii să se prezinte în Duminică ori sârbători la sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Acei aspiranți cari vor fi în stare a înființa cor vocal, vor fi preferiți la alegere, și după înființarea corului, anual remunerațiune pentru cor va avea venitul în bani alor șase jugăre de pământ, ori le va folosi după plac.

Dat în ședința comitetului parohial.

Ioan Costa
președ. com.

În conștelegere cu: *Nicolae Roxin*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești, clasele inferioare, din **Chisindia** se escrie concurs cu termen de alegere pe **4/17 Septembrie** a. c.

Venitele acestei stațiuni sunt: 1. 440 cor. în bani. 2. 9 jugh. pământ estravilan. 3. 8 st. de lemne (și pentru sala de învăț.) 4. venitele cantonale sperative, 5. scripturistica 6 cor. 6. conferința 20 cor. și grădină.

Darea și pentru pământ o va solvi alesul, cvin-cvenalul să asigure, numai după 5 ani de serviciu.

Doritorii de a ocupa această stațiune, sunt poștiți ca recursurile ajustate conform Reg. adresate comitetului parohial, se le subștearnă P. On. oficiu ppeșc în Buttyin (comit. Arad) până la 3/16 Septembrie 1905 având a se prezenta, în careva Duminecă, sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgea* ppresbiter

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna **Groși**, în protopresbiteratul Lipovei, — se escrie concurs cu **termin de 30 zile** dela prima publicare în foaia diecezană „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune de 30 jug. fânaș: 2. Una grădină parohială de 1200 □; 3. Venitele ștolare și anume: a) Pentru o imormântare de copii până la 7 ani, 3 cor. ear dela 7 ani în sus 6 cor.; b) pentru molitvă 40 fil.; c) pentru feștanie 1 cor.; d) celelalte ștole după obiceiul locului. 4. Intregirea dela stat conform legii după cvalificațiunea alegândului preot, după pământurile par. ce le va beneficia.

Recurenții se avizează ca recursurile lor instruite cu documentele de cvalificațiune prescise adresate comitetului par. din Groși să le subștearnă până la termenul sus indicat of. protopopesc rom. gr. or din Lipova (Lippa) îndatorându-se a se prezenta cu observarea dispozițiunilor § 18 din regulament, în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Groș, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Groș, 1/14 August 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Voicu Hamzea*, m. p., ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III-a din **Șumugiu** ppresbiteratul Orășii-Mari, să escrie concurs cu termen de alegere pe **11/24 Sept.** a. c., 1905.

Emolumentele sunt: 1) Casa parohială cu 2 chilii, culină, cămară și cu edificiile laterale trebuincioase și cu intravilan de 1/2 jug. catastr. 2) Pământul parohial 20 jug. catastr. 3) Birul preoțesc dela 135 numere de case câte una măsură bucate, parte grâu, parte cucuruz ori în bani, 2 coroane pentru una măsură, din care apoi preotul ales va avea să deie sfătului 12 măsuri. 4) Venitele ștolare după usul din trecut.

Aceste venite împreună cu întregirea stabilită din partea Inaltului Guvern pentru candidații fără 8 clase în sumă de 468 cor. 16 fil., cari toate laolaltă dau un venit de peste 800 coroane. — Contribuțiunea după pământurile parohiale, are să o solvească alegândul preot. — Alegândul preot are să catehizeze la școala cotidiană și de repetiție din parohie, fără privire la caracterul aceleia și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna biserică ori dela dieceză.

Recurenții sunt poștiți ca recursurile instruite cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Șumugiu, să le aștearnă oficiului pprezbiteral din Oradea-Mare până în 8/21 Septembrie a. c., 1905, având a se prezenta în sf-ta biserică din Șumugiu spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* ppresbiter. 3—3

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Călugări**, se escrie concurs cu termen **de 30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: cele cuprinse în coala de fassione B. și anume:

a) bir preoțesc competat, 180 cor.; b) stolele 130 cor.; c) întregire dela stat cu relut de cortel 635 cor 30 fileri. Recurenții vor avea a-și trimite pretenziunile conform regulamentului în termenul prescrist la subscrișul în Beiuș.

Beiuș, la 1/14 August 1905.

În conțelegere cu comitetul par: *Vasilie Pap*, protopopul Vășoului.

—□—

3—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătoarească vacantă dela școala gr.-ort. rom din **Săcal** inspectoratul Orășii-mari cu termen de alegere pe **4/17 Sept.** 1905.

Emolumentele sunt: 1. În bani numărări solviți din cassa biserică în rate treilunare 200 cor.; 2. În bucate solvite din grânariul biserică în rate treilunare 80 măsură de grâu mestecat, compute în 200 cor.; 3. Pământ arător 6 jug. catastrale compute în 188 cor.; 4. Pășunatul 12 cor.; 5. Stole, dela îngropăciuni mari 2 cor., dela îngropăciuni mici 1 cor., hora mortului 1 cor., în planul secret 1 cor., dela cununie 1 cor. Aceste stole sunt deopotrivă atât în comuna matră cât și în fihe; 6. Locuință cu grădină.

Se obsearvă că alegândul învățător are să umble la filii cu crucea pe lângă remunerațiunea taxelor în vedere în cofă. Mai departe alegândului i-se pune în vedere întregirea salariului din vistieria statului până la suma de 800 cor. Dările publice de după pământul învăț. are să le solvească alegândul învățător.

Recursurile ajustate conform presciselor statut. organic și §-lui 6. art. XVIII. din 1879 adresate comitetului paroh. din Săcal, și provăzute cu declarațiunea, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretenziunea la cvin-cvenal să se trimită subscrișului în Oradea-Mare până la 2/15 Septembrie 1905, având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezenta la biserică din loc, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, ppresb. insp. școlar.

—□—

3—3

Pentru stațiunile învățătoarești 1. **Răbăgani**, salar 600 cor., alegerea se va ținea în 28 Aug 10 Sep.

2. **Feneriș**, salarul e în bani gata 256 cor., un pământ de 3 cubule 60 cor., 24 metri lemne din care se va încălzi și școala, 96 cor., 12 cubule cucuruz, 96 cor. — 115, porții de fân 22 cor. — 110, porții de paie 11 cor., două măsuri fasole 6 cor., și venitul cantonal 40 cor., de tot 617 cor., și întregire dela stat pentru învățătorii cvalificați alegerea la Feneriș se va ținea în 29 August (11 Septembrie).

Doritorii de a ocupa vre un post din acestea au ași trimite petițiile până la 27 August 9 Septemvrie, adresate Comitetelor parohiale subscrisului Inspector școlar în Răbăgani și până la ziua alegeri a se prezenta la s. biserică se-și arete desteritatea având a fi și cantor la biserică și funcționar.

Răbăgani, 1/14 August 1905.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu: *Elia Moga* protopop, insp. școlar. 3-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți vacante din **Dumbrăviță**, prin aceasta să escrie concurs cu termin de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 800 cor. 2. Folosința alor 11 jugh. (1585 st. □) pământ de deal. 3. Dreptul de lemnărit și pășune — din teritorul urbarial — după pământul respectiv. 4. Pentru curatorat 24 cor. 5. Pentru scripturistica 20 cor. 6. Pentru conferință va primi învățătorul spesele de călătorie și câte 2 cor., d'urnă de zi, din cassa comună, eventual culturală. 7. Cvarțir liber cu două odăi, cuină, cămară, grajd, șură și grădină de legume. — Darea după pământ o va solvi învățătorul. Cvinevenalul îl va primi numai după un serviciu de 5 ani în comuna noastră. Dela inormântări cu liturgie 2 cor., fără liturgie 1 cor., totodată va avea să conducă și strana fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post se avizează, că recursurile lor instruite conform §-ului 60 din regulamentul pentru organizarea învățământului în școlile populare și adresate comitetului parohial din Dumbrăviță, să le susțearnă P.O. Domn Procopiu Givulescu, pprezbiter și inspector școlar în M. Radna, având totodată a să prezentă în vre-o Duminecă ori sărbătoare în s. biserică din Dumbrăviță, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dumbrăviță, la 14/27 Iulie 1905.

Comitetul parohial

Din incredințarea dlui pprezbiter: *Iosif Vuculescu*, preot asesor scaunal. 3 3

□ —

3 3

Un ferbător.

Află aplicare la Seminarul diecezan din Arad.

Cărți de școală.

Să aduce la cunoștința dnilor profesori și învățători că manualele scrise de fiejertatul Dr. Ioan Petran fost profesor la Arad, cărți aprobate de Ven. Conzistor și In. Guvern, se capătă și mai departe la dna Văd. Aurelia Dr. Petran în Arad str, Lázár-Vilmos Nr. 4.

Manualele sunt următoarele:

Gramatica română pentru învățământul secundar partea primă, Etimologia. Prețul 2 cor.

Gramatica română partea a doua Sintacsa. Prețul 1 cor. 50 fil.

Gramatica elementară pentru cl. III-a Prețul 30 fil.

Gramatica elementară pentru cl. IV Prețul 60 fil.

Profesorii și învățătorii cari comandă dela dna Văd. primesc 20% rabat.

1-5

In depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str.

Réway Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericei orientale, de Filaret mitropolitul Moscvei — prețul 1 cor.

„**Abc**“, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Groșorean, și P. Vancu, învățători, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Groșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățători, Ediția a II-a 40 fil.

A treia carte de cetire, pentru cl. superioare ale școlii populare de: N. Ștefu, I. Groșorean, I. Moldovan, N. Boșcaiu și P. Vancu, — ediția I 40 fil.

Istorieare religioase-morale și momente din viața lui Iisus I Carte de religiune pentru școlile populare. ediția a III-a, de Dr. P. Barbu prețul 30 fil.

Istorieare biblice II carte de religiune pentru școlile populare. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istorieare bisericesti III carte de religiune pentru școlile populare Aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția III de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Catehism IV-a carte de religiune pentru școlile populare, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școlilor populare rom. partea I de Iuliu Groșorean, I. Moldovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele superioare ale școlii populare de I. Groșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de limba maghiară pentru școlile primare de Iuliu Vu. a. Aprobată de Ven. Conzistor din Arad — Prețul 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pentru școlile populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Exerciții intuitive în limba română și maghiară elaborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobat de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tâlcuiala Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericeii ortodoxe române pentru școlile medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școlilor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptăminal al materialului de învățământ propus în școala română poporală de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cântece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Rugăciunile școlărilor și Cântece bisericesti pentru școlarii și școlărițele dela școalele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlărilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeieștile Liturgii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Motivelnic cu litere cirile à 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolită a bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 50 fil.

Cercetarea istorică bisericască despre *Damian* Mitropolitul Moldovei 1435—1451 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acaftistul preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cîntări bisericesti sau *Octoichul mic* care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polileul, Pripelele, Catavasiile, Irmo. sele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciaslov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „pensionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lecțiuni din Gramatica limbii române, pentru școalele populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Služba sfințirii bisericii după două manuscrise din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 cor. 10 fil.

Curs practic despre *cultivarea pomilor și a frăgarilor* lucrat după a lui Paul Gőnczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Eticheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh — prețul 2 cor.

Compediu de Geografia Universală pentru școalele medii și preparandiale de T. Ceontea profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanților (școalelor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceontea profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil.



Specialist în pălării pretești.

Cercetați marea prăvălie

alui

Sommer Jozsef

Arad, Strada principală în palatul bisericeii rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor află îndeosebi domnii preoți:

pălării pretești

de calități deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole:

pălării de tot soiul, cilindre, și clac, cămăși de vară și de iarnă, gulere, manșete, mănuși de vară și de iarnă, cravate, ciorapi, căciuli persiane, umbrele, etc. din fabricile cele mai renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

2—5

Iosif Sommer.

Specialist în pălării pretești de tot soiul.



Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor eparhial dto 17/30 August 1905 Nr. 3791/905, prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de **1/14 Septembrie 1905** la 1/2 11 oare a. m. în școala confesională din **Monoștur** (protoprezbiteratul Timișorii) pentru edificarea unei școale nouă acolo.

Prețul de esclamare e 6092 cor. 38 fil.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Monoștur. Reflectanții vor avea să depună în bani gata vadiu de 10% din prețul de esclamare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a dà lucrarea în întreprindere reflectantului cu mai multă garanță, fără privire la rezultatul licitațiunii. Condițiunile de licitare se vor publica înainte de începerea licitațiunii.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Monoștur la 18/31 August 1905.

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezb. Dr. Traia și Putici.

—□—

1—2